

Ozorowski, Edward

Dziesiąty tom "Studiów Teologicznych"

Studia Teologiczne 10, 3-12

1992

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BP EDWARD OZOROWSKI

DZIESIĄTY TOM „STUDIÓW TEOLOGICZNYCH”

T r e ś ć: I. Z historii rocznika; II. Bibliografia zawartości.

Oddajemy do rąk czytelników dziesiąty tom „Studiów Teologicznych”. Jest to jubileusz mały i duży zarazem. Mały — w zestawieniu z latami, jakie mają niektóre periodyki naukowe za granicą i w Polsce. Duży — przy uwzględnieniu warunków, w jakich „Studia” powstają. Rzut oka na ich dzieje i bibliografię zawartości pomoże dokonać tu właściwej oceny.

I. Z HISTORII ROCZNIKA

Wydawane w Białymstoku „Studia Teologiczne” są owocem spotkań naukowych profesorów seminariów duchownych z Białegostoku, Drohiczyzna i Łomży. Spotkania te zainicjował w 1972 r. administrator apostolski Archidiecezji w Białymstoku ks. bp H. Gulbinowicz. Uczestniczyli w nim początkowo tylko księża profesorowie z Białegostoku i Drohiczyzna, sesje odbywały się zwykle cztery razy do roku, a liczba ich uczestników wynosiła 15-19 osób¹. W latach 1972-1983 odbyło 40 takich spotkań naukowych. W 1979 r. bp Edward Ozorowski wysłał zaproszenie do księży profesorów Seminarium Łomżyńskiego. Zostało ono przyjęte i odtąd trzy seminaria spotykały się ze sobą regularnie trzy razy do roku. W 1983 r. liczbę uczestników powiększyli księża profesorowie siedleckcy, a w 1992 r. — elcy. Aktualnie więc sesje naukowe gromadzą na swych zebraniach przedstawicieli pięciu wyższych seminariów duchownych północno-wschodniego regionu Polski.

Odbywane w ten sposób sesje naukowe spełniają wielorakie zadania. Przede wszystkim stymulują pracę naukową w wymienionych ośrodkach. Wprawdzie każde seminarium duchowne zakłada potrójną formację (intelektualną, pastoralną i ascetyczną), ale przygotowanie intelektualne wykładowców i moderatorów seminaryjnych odgrywa w nim bardzo dużą rolę. Uprawianie nauki w seminariach duchownych w Polsce jest na ogół trudne: ze względu na brak odpowiedniej ku temu atmosfery i przez przeciążenie ludzi zajęciami pozanaukowymi. Stąd też awanse naukowe profesorów seminaryjnych są rzadkie.

Nasze sesje naukowe niewątpliwie tę atmosferę poprawiają. Poza tym uwrażliwiają miejscowych ordynariuszów na problemy nauki w ich seminariach, a sa-

¹ T. P a p r o c k i, *Posiedzenia naukowe księży profesorów z Białegostoku, Drohiczyzna i Łomży*, *Studia Teologiczne*, 1 (1983) s. 315.

mym profesorom seminaryjnym dają okazję zaprezentowania wyników swojej pracy na szerszym forum.

W 1981 r. ks. dr J. M. Dołęga z Łomży na jednym z posiedzeń wysunął propozycję wydawania własnego pisma naukowego. Została ona przyjęta z aplauzem przez wszystkich uczestników. Po dyskusji ustalono, że powinien to być rocznik i że powinien nosić nazwę: „Studia Teologiczne”, przez nawiązanie do periodyku o tym samym tytule, wydawanym przez Wydział Teologiczny USB w Wilnie. Propozycję skierowano do Kurii Arcybiskupiej w Białymstoku, ta zaś wystosowała odpowiednie pismo w tej sprawie do Głównego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk w Warszawie. Dnia 2.V.1983 r. Prezes GUKPiW przesłał do Kurii pismo następującej treści:

„Na podstawie art. 23 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o kontroli publikacji i widowisk (Dz. U. Nr 20, poz. 09) § 7 i 8 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 kwietnia 1975 r. (Dz. U. Nr 13, poz. 75) § 2 i 3 zarządzenia Prezesa Głównego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk z dnia 12 grudnia 1981 r. (M. P. Nr 30, poz. 278) w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1982 r. o szczególnej regulacji prawnej w okresie zawieszenia stanu wojennego (Dz. U. Nr 41, poz. 273) Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk po rozpatrzeniu wniosku Kurii Arcybiskupiej w Białymstoku z 22.II.1982 r. Nr 250/82 w sprawie uzyskania zezwolenia zezwała Kurii Arcybiskupiej w Białymstoku na wydawanie drukowanego rocznika pt. „STUDIA TEOLOGICZNE” w nakładzie do 1.000 egz., objętości do 320 str., formacie B-5.

Zezwolenie ważne jest aż do odwołania.

W tej sytuacji na wiosennej sesji naukowej wybrano zespół redakcyjny w osobach: ks. dr A. Boszko, ks. dr J. M. Dołęga, ks. dr hab. W. Hładowski, ks. dr S. Hołodok, ks. dr T. Krahel, ks. dr C. Oleksy, ks. dr L. Olszewski i bp dr hab. E. Ozorowski. Zespół ten na swym pierwszym zebraniu 3.VI.1983 r. uchwalił statut i wybrał zarząd. Redaktorem naczelnym został bp E. Ozorowski, zastępcą — ks. W. Hładowski i sekretarzem — ks. J. M. Dołęga. Statut przedstawiał się następująco:

1. „Studia Teologiczne” są kontynuacją periodyku o tym samym tytule, wychodzącego w Wilnie w l. 1932-1938 i w Rzymie w l. 1943-1947.

2. Celem „Studiów Teologicznych” jest prezentowanie, inspirowanie i stymulowanie prac badawczych naukowych ośrodków kościelnych w Białymstoku, Drohiczynie i Łomży.

3. Wydawcą „Studiów Teologicznych” jest Kuria Arcybiskupia w Białymstoku, ona też prowadzi ich administrację.

4. Redakcję „Studiów Teologicznych” stanowią rektorzy Wyższych Seminariorów Duchownych w Białymstoku, Drohiczynie i Łomży wraz ze współpracownikami (1 z Drohiczyna i po 2 z Białegostoku i Łomży). Redakcja wybiera spośród siebie na sześć lat redaktora naczelnego.

5. W zyskach i wydatkach związanych z wydawaniem „Studiów Teologicznych” uczestniczą: Archidiecezja w Białymstoku — 35%, Diecezja w Drohiczynie — 15%, Diecezja Łomżyńska — 50%.

6. Autorzy publikujący swe prace w „Studiach Teologicznych” otrzymują honoraria ustalone na posiedzeniu Redakcji.

Na zebraniu też ustalono profil pisma, jego szatę graficzną i ogólne zasady pracy redakcji. Postanowiono, że „Studia”, wydawane w Białymstoku, będą kontynuacją „Studiów” wydawanych w Wilnie i Rzymie, z tym, że zmianie ulegnie ich profil. Poszczególne tomy „Studiów” wileńskich i rzymskich były monograficzne². „Studia” wydawane w Białymstoku, miały się składać z dwóch działów: rozprawy i artykuły; sprawozdania i recenzje. Oba działy miały odzwierciedlać stan badań pracowników seminariorów duchownych Białegostoku, Drohiczyna i Łomży oraz dawać sprawozdania z ruchu naukowego w tychże ośrodkach. Odstępiono natomiast od publikowania zarządzeń Kurii, kazań, katechez itp. Rolę tę bowiem spełniały wydawane przez każdą Diecezję kurialne pisma urzędowe. Profil ten udało się zachować na przestrzeni całego minionego okresu.

Projekt okładki wykonał ks. mgr M. Cynka i jest on konsekwentnie realizowany, za wyjątkiem nr 2 (1984). Nad szatą graficzną czuwał redaktor naczelny, któ-

² Zob. J. M. Dołęga, *Sprawozdanie z pracy Redakcji „Studia Teologiczne” w latach 1983-1989*, tamże, 8 (1990) s. 312-313.

³ Wykaz tych prac znajduje się w: E. Ozorowski, *Od Redakcji*, tamże, 1 (1983) s. 3-4.

ry sam osobiście dokonywał adiustacji i w większości wypadków korekty. „Studia” zawierają zasadniczo dwa rodzaje wielkości czcionki: garmond i petit. Wynika to z możliwości wykonawczych naszych drukarni. W związku z tym należało w inny sposób wprowadzać urozmaicenia druku: przez wytluszczenie, spacjowanie, kursywę, wersaliki i odpowiednio stosowane odstępy. Czasami na stronę graficzną pisma wpływał limit stron, nałożony przez GUKPiW. Gdy bowiem przygotowane strony maszynopisu nie mieściły się w przyznanym 320 stronach druku, wtedy tekst składało się po prostu mniejszą czcionką, tak aby był zachowany ów urzędowy wymóg.

Praca zespołu redakcyjnego niosła ze sobą pewne trudności. Najpierw z powodu różnego miejsca zamieszkania jego członków. Wiadomo, że w tym zespole trzy osoby pochodziły ze środowiska białostockiego, dwie z drohiczyńskiego i trzy z łomżyńskiego. Trudności te najbardziej dawały znać o sobie przy korektach pisma. Trudnością też był druk poszczególnych numerów. Kuria Arcybiskupia w Białymstoku nie posiada swego wydawnictwa, a wszystko co publikowała, wydawała na zasadzie prywatnych zamówień. Sprawy te z reguły załatwiał kanclerz Kurii. On to zawierał umowę z drukarnią, załatwiał cenzurę państwową i pośredniczył na wszystkich etapach przed dostarczeniem „Studiów” do rąk czytelnika. Ponieważ zaś prac innych miał bardzo wiele, dlatego zajmowanie się „Studiami” traktował niekiedy jak przysłowiową kulę u nogi. Wtedy sytuację musiał ratować redaktor naczelny. Kilka razy podejmowano próby, aby kolejne tomy wydawały poszczególne diecezje, ale spaliły one na panewce.

Trudności w pracy sprawiały też zmiany w składzie redakcyjnym. Najbardziej stabilnym okazał się zespół białostocki (E. Ozorowski, T. Krahel, S. Holodok). Zespół drohiczyński wymienił się w 1989 r. Miejsce księży W. Hładowskiego i L. Olszewskiego zajęli: ks. dr J. Łoniewski (rektor Seminarium) i ks. dr Z. Rycak. W zespole łomżyńskim zmiany dokonywały się częściej. Najpierw w 1989 r. miejsce ks. C. Oleksego zajął ks. dr W. Wróblewski, a w rok później zastąpił go ks. dr F. Woronowski. W 1991 r. na miejsce ks. A. Boszko wszedł ks. dr A. Miałchowski. Po nowych wyborach w 1989 r. zarząd redakcji przedstawia się następująco: bp prof. dr hab. E. Ozorowski — redaktor naczelny, ks. prof. dr hab. J. M. Dołęga — zastępca redaktora, ks. dr J. Łoniewski — sekretarz Redakcji.

Pierwszy numer wydrukowano w Białostockich Zakładach Graficznych. Poszło sprawnie i tanio. Już jednak drugi napotkał tam na zdecydowaną nieprzychylność dyrektora Zakładów. Opóźniał on robotę i podrożył koszty tak, że potrzebna była specjalna interwencja ks. bp. E. Kisiela. Zmieniono też okładkę. Druk dalszych numerów w tych zakładach okazał się praktycznie niemożliwym. Po wielu poszukiwaniach Redakcja zdołała nawiązać kontakt z wyd. Michalineum w Strudze k. Warszawy. Okazano tam wiele życzliwości. Ponieważ jednak wydawnictwo to dopiero się organizowało, nie obyło się bez opóźnień i innych uchybień. W efekcie jednak zdołano wydrukować dwa dalsze tomy „Studiów”.

Z tomem 5-6 (1987-1988) udaliśmy się do drukarni Tumskiej we Wrocławiu. Był to tom jubileuszowy na 600-lecie Archidiecezji Wileńskiej i zawierał prace historyczne najwybitniejszych historyków kościelnych w Polsce. Chodziło nam o to, aby ukazać się na czas i w przyzwoitej szacie graficznej. Ks. J. Krucina, dyrektor Wydawnictwa, okazał wiele troski. Mapy jednak musieliśmy wykonać w Białymstoku. Po różnych niespodziewanych tarapatach, numer ukazał się w sierpniu 1988 r. i rozszedł się niemal natychmiast. Aktualnie jest to najbardziej poszukiwany tom „Studiów”.

O druk numeru 7 (1989) zwracaliśmy się z prośbą do Wydawnictwa Diecezjalnego w Olsztynie i Księgarni Sw. Wojciecha w Poznaniu. Z obu miejsc przyszła jednak odmowna odpowiedź. Wtedy to Kurii Arcybiskupiej w Białymstoku udało się nawiązać kontakt ze Spółdzielnią Inwalidów „Przyszłość” w Bielsku Podlaskim, która składa, drukuje i oprawia dostarczone przez Redakcję teksty. Kontakt ten okazał się korzystny. Spółdzielnia bowiem wykonuje swe usługi względnie tanio i szybko.

Zaraz po ukazaniu się pierwszego tomu „Studiów”, Biblioteka Narodowa przysłała powiadomienie, że zostały one zarejestrowane w międzynarodowym systemie informacji o wydawnictwach ciągłych z następującym tytułem kluczowym

wym: „Studia Teologiczne” i oznaczone symbolem: ISSN 0239-801 X. Odtąd symbol ten umieszczamy na wewnętrznej stronie okładki „Studiów”. Rejestracja „Studiów” stała się możliwa dzięki tzw. obowiązkowemu egzemplarzowi, które drukarnie posyłają do wytypowanych bibliotek w kraju.

Poza wielkimi bibliotekami kościelnymi i państwowymi, które otrzymują egzemplarz obowiązkowy, Kuria Arcybiskupia w Białymstoku wysyła gratis „Studia” wszystkim biskupom w Polsce i innym znaczącym osobistościom. Resztę egzemplarzy rozdziela na trzy diecezje. Przelicznik początkowo był następujący: Archidiecezja w Białymstoku — 35%, Diecezja Drohiczyńska — 15% i Diecezja Łomżyńska — 50%. Wynikało to z wielkości wspomnianych diecezji. Kiedy w 1992 r. utworzono Metropolię Białostocką i dokonano zmian granic diecezji sufraganych, zaszła konieczność zmiany przelicznika. Obecnie przedstawia się on następująco: Archidiecezja Białostocka — 35%, Diecezja Drohiczyńska — 25% i Diecezja Łomżyńska — 40%.

W poszczególnych diecezjach odbiorcami „Studiów” są w większości księża. Odnoszą się oni przeważnie chętnie do tego obowiązku. Bywają jednak wyjątki. Jest rzeczą zrozumiałą, że księża duszpasterze w „Studiach” niewiele znajdują dla siebie materiału, który zabrać by mogli na ambonę lub do klasy. „Studia” nie stawiają sobie tego celu. Dostarczają natomiast materiału, który pośrednio wykorzystać można w duszpasterstwie.

Nauka zawsze była deficytowa i potrzebowała mecenasa. W przeszłości mecenas naukowy sprawowali królowie, magnaci, biskupi, przełożeni zakonni i inni zamożni obywatele. W dobie rządów komunistycznych były dwa mecenasy: państwowy i kościelny. „Studia” nie posiadały dotacji państwowych. Zdane były całkowicie na fundusz diecezjalny. Należy się wdzięczność tym księżom, którzy w tym względzie okazują zrozumienie. Chodzi tu bowiem o sprawę bądź co bądź ważną. Podnoszenie poziomu naukowego wśród duchowieństwa wpływa korzystnie na całe środowisko: jego kulturę i jego społeczną aktywność.

Aktualnie wiele diecezji w Polsce zaprzestało — ze względów finansowych — wydawania swoich naukowych periodyków. „Studia” na razie nie stoją przed groźbą upadku. Są one przy tym wyrazem jedności diecezjalnej w obrębie Metropolii Białostockiej. Stanowią też punkt oparcia w pracach nad powołaniem do życia w Białymstoku samodzielnego Uniwersytetu z Wydziałem Teologicznym.

II. BIBLIOGRAFIA ZAWARTOŚCI

1. Dział ogólny

a) O d r e d a k c j i, s ł o w a w s t ę p n e

1. J ę d r u s z u k W., Słowo ks. bp Władysława Jędruszuka, 8 (1990) s. 5-8.
2. K i s i e l E., Do czytelników dziejów diecezji wileńskiej, 5-6 (1978-1988) s. 3-4.
3. O z o r o w s k i E., Od redakcji, 5-6 (1987-1988) s. 5.

b) S p r a w o z d a n i a z r u c h u n a u k o w e g o

4. D o ł ę g a J. M., Antropologiczne aspekty w pielgrzymim nauczaniu Jana Pawła II, 2 (1984) s. 293-296.
5. D o ł ę g a J. M., Sprawozdanie z sympozjum poświęconego Kongresowi Eucharystycznemu i III wizycie duszpasterskiej Jana Pawła II w Polsce, 7 (1989) s. 236-239.
6. D o ł ę g a J. M., Sprawozdanie z sympozjum filozoficznego w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży, 7 (1989) s. 239.
7. D o ł ę g a J. M., Sprawozdanie z sympozjum poświęconego pamięci ks. prof. Kazimierza Kłósaka, 7 (1989) s. 247.
8. D o ł ę g a J. M., Sprawozdanie z sesji naukowych Wyższych Seminariów Duchownych Białegostoku, Drohiczyzna, Łomży i Siedlec, odbytych w 1989 r., 8 (1990) s. 309-311.

9. Dołęga J. M., Sprawozdanie z sympozjum filozoficznego w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży, 8 (1990) s. 311-312.
10. Dołęga J. M., Sprawozdanie z pracy Redakcji „Studia Teologiczne” w latach 1983-1989, 8 (1990) s. 312-313.
11. Dołęga J. M., Sprawozdanie z konferencji naukowych księży profesorów wyższych seminariów duchownych Białegostoku, Drohiczyna, Łomży i Siedlec, 9 (1991) s. 363-366.
12. Gagacki A., Sympozjum na temat problematyki pielgrzymki Jana Pawła II do Korei, 3 (1985) s. 266-267.
13. Nieciecki J., Sympozjum o Marcynie Lutrze w 500 rocznicę jego urodzin, Białystok, 19.XI.1983, 2 (1984) s. 288-292.
14. Oleksy C., Sympozjum na temat życia i działalności Stefana Kardynała Wyszyńskiego, 1 (1983) s. 326-327.
15. Oleksy C., Sympozjum prawnicze w Łomży, 2 (1984) s. 292-293.
16. Ozorowski W., Sympozjum eklezjologiczne w Białymstoku 17.XI.1984, 3 (1985) s. 263-266.
17. Paprocki T., Posiedzenie naukowe księży profesorów z Białegostoku, Drohiczyna i Łomży, 1 (1983) s. 315-317.
18. Paprocki T., Posoborowa formacja intelektualno-pastoralna duchowieństwa Archidiecezji w Białymstoku, 2 (1984) s. 283-287.
19. Paprocki T., Posiedzenie naukowe księży profesorów z Białegostoku, Drohiczyna, Łomży i Siedlec, 7 (1989) s. 235-236.

c) Bibliografie, czasopisma

20. Borowski E., Autor pamiętnika mieszczanina bielskiego „Łyki i kołtuny”, 9 (1991) s. 275-291.
21. Dołęga J. M., Wokół publikacji książkowych z filozofii Boga, 2 (1984) s. 306-309.
22. Dołęga J. M., Nowe czasopismo filozoficzne: Studia epistemologiczne, 9 (1991) s. 366-368.
Znosko A., Mały słownik wyrazów starocerkiewno-słowiańskich i terminologii cerkiewno-teologicznej, Warszawa 1983, CHAT, wyd. 13.000 egz. ss. 363.
23. Rec.: Georgius de Vilna, 2 (1984) s. 314-317.
24. Kraheil T., Litewskie inkunabuły, 2 (1984) s. 309-314.
25. Kraheil T., Katalog pergaminów Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk, 4 (1986) s. 231-232.
Treiniene E., Rankraščių vinkiniu rodykle. Vilnius 1977 Lietuvos TSR Mokslu Akademijos Centrine Biblioteka 8° ss. 70.
26. Rec.: Kraheil T., 4 (1986) s. 235-236.
27. Krajevska M., Biblioteka Izabeli i Jana Klemensa Branickich w Białymstoku, 7 (1989) s. 201-224.
28. Kraśnicki J., Wiadomości kościelne Archidiecezji w Białymstoku w latach 1975-1985 (Studium historyczno-bibliograficzno-teologiczne), 9 (1991) s. 223-274.
29. Olszewski M., Inwentarz Biblioteki Księży Misjonarzy św. Wincentego a Paola, 7 (1989) s. 137-200.
30. Ozorowski E., Wykaz publikacji, 9 (1991) s. 371-380.
Dokumenty nauki społecznej Kościoła, Redakcja: ks. Marian Radwan SCJ, O. Leon Dyczewski OFM Conv., Adam Stanowski, Rzym-Lublin 1987, część 1, s. 460; Część 2 s. 456.
31. Rec.: Woronowski F., 7 (1989) s. 267-268.
32. Woronowski F., Wokół publikacji dokumentów Kościoła, 8 (1990) s. 317-319.
33. Ziółkowski A., Kwartalnik teologiczny wileński 1923-1936, 4 (1986) s. 133-164.

2. Poszczególne nauki

a) Filozofia

34. Dołęga J. M., Zarys empirycznej fenomenologii człowieka, 1 (1983) s. 283-300.
Krapiec A. M., Człowiek — Kultura — Uniwersytet, wybór i opracowanie A. Wawrzyński, RWKUL, Lublin 1982, ss. 520.

35. Dołęga J. M., 1 (1983) s. 334-335.
36. Dołęga J. M., Z empirycznej fenomenologii ruchu, 2 (1984) s. 235-255.
37. Dołęga J. M., Współczesne interpretacje kreacjonizmu, 3 (1985) s. 217-234.
Staudinger h. und Behler W., Grundprobleme menschlichen Nachdenkens — Eine Einführung in modernes Philosophieren, Verlag Herder, Feiburg im Breisgau 1984, ss. 191.
38. Rec.: Dołęga J. M., 3 (1985) s. 277-279.
39. Dołęga J. M., Zagadnienie kreacjonizmu w ujęciu Kazimierza Klósaka, 4 (1986) s. 201-217.
40. Dołęga J. M., Człowiek i jego relacje, 4 (1986) s. 229-230.
Trell J. S., Im Augenblick der schöpfung — Physik des Urknalls. Von der Planck — Zeit bis heute, 1984, ss. 278.
41. Rec.: Dołęga J. M., 4 (1986) s. 236-237.
Kaszuba I., Semenenci koncepcja filozofii jako racjonalnego poznania, Rzym 1985, ss. 176.
42. Rec.: Dołęga J. M., 4 (1986) s. 238-239.
43. Dołęga J. M., Ruch i dynamizm a struktura materii, 7 (1989) s. 225-234.
Gogacz M., Elementarz metafizyki, ATK, Warszawa 1987, ss. 188.
44. Rec.: Dołęga J. M., 7 (1989) s. 265-267.
Pięrska H., Symetria i jej funkcja poznawcza w fizyce, KUL, Lublin 1989, s. 257.
45. Rec.: Dołęga J. M., 8 (1990) s. 319-320.
46. Dołęga J. M., Z podstawowych zagadnień komunikacji, 9 (1991) s. 305-316.
47. Dołęga J. M., Filozofia nauki Rudjera Józefa Boškovića, 9 (1991) s. 368-370.
48. Gładczuk C., Rozumieć świat, 1 (1983) s. 329-333.
49. Gładczuk C., Boecjuszą sztuka mądrości, 3 (1985) s. 235-244.
50. Gładczuk C., Marcina Smigleckiego byt myślny, 4 (1986) s. 219-223.
Kłoskowski K., Zagadnienie determinizmu ewolucyjnego — studium bibliozoficzne, Gdańsk 1990, ss. 314.
51. Rec.: Dołęga J. M., 9 (1991) s. 386-388.
52. Lubański M., Istota przewrotu kopernikańskiego, 7 (1989) s. 239-245.
53. Łoniewski J., Realizm poznawczy czwartej drogi św. Tomasza z Akwinu, 2 (1984) s. 219-233.
54. Łoniewski J., Poznanie metafizyczne a inne typy poznania, 9 (1991) s. 317-326.
55. Nieznański E., Kurta Gödla dowód na istnienie Boga, 7 (1989) s. 245-247.
56. Oleksy C., Próba zastosowania środków logiki współczesnej do zagadnień fatalizmu religijnego i predestynacji, 2 (1984) s. 257-284.
57. Tomkiewicz A., Postawy religijne w świetle analizy transakcyjnej, 1 (1983) s. 301-314.

b) Apologetyka

58. Bartnik C., Apologetyka personalistyczna, 8 (1990) s. 23-32.
59. Hładowski W., Stan badań nad wiarogodnością Objawienia, 1 (1983) s. 5-15.
60. Napiórkowski C., Czy apologeta może być ekumenistą?, 8 (1990) s. 33-40.
61. Niewiński K., Rekonstrukcja i interpretacja „Apologii” B. Pascala, 8 (1990) s. 49-76.
62. Rusecki M., Od apologetyki do teologii fundamentalnej. Rozwój myśli ks. W. Hładowskiego w badaniach nad wiarogodnością Objawienia chrześcijańskiego, 8 (1990) s. 13-23.

c) Nauki biblijne

63. Grajewski J., Modlitwa chrześcijańska, 1 (1983) s. 17-23.
64. Grajewski J., Terminologia modlitwy w Biblii, 2 (1984) s. 17-24.
65. Grajewski J., „Ojciec nasz” Starego i Nowego Testamentu, 3 (1985) s. 33-40.
66. Harasim J., Parakleza jako sposób przepowiadania Ewangelii, 3 (1985) s. 3-15.
67. Harasim J., Ewangelia św. Pawła, 4 (1986) s. 3-13.
68. Ołó w A. J., Radość religijna w Psalterzu, 2 (1984) s. 3-15.
69. Ołó w A. J., Struktura i teologia psalmu 149, 3 (1985) s. 17-31.
70. Ołó w A. J., Terminologia radości w Starym Testamencie, 8 (1990) s. 77-102.

71. Ołó w A. J., Klasyfikacja i doktrynalne podłoże motywów radości w hymnach psalterza, 9 (1991) s. 3-45.
 72. Walentowicz C., Powołanie do pracy i jego implikacje religijno-moralne w świecie Biblii, 4 (1986) s. 15-29.

d) Patrologia

73. Olszewski M., Struktura dziękczynienia w anaforach Kościoła starożytnego, 3 (1985) s. 65-81.
 74. Ozorowski E., Nowy podręcznik patrologii, 1 (1983) s. 327-329.
 75. Ozorowski E., Teologia dziewictwa Maryi w piśmiennictwie starochrześcijańskim, 7 (1989) s. 3-17.

e) Historia teologii

76. Hołodok S., Źródła do dziejów liturgii sakramentów w diecezji wileńskiej w XVI-XVIII w., 1 (1983) s. 195-219.
 77. Hołodok S., Komunia św. wiernych w diecezji wileńskiej w XV-XVIII, 2 (1984) s. 105-142.
 78. Jemieliły W., Pierwsza komunია dzieci w XIX w. w diecezji augustowskiej, czyli sejneńskiej, 2 (1984) s. 143-155.
 Kulak K., Psychologia nawrócenia z prawosławia na katolicyzm Melecjusza Smotryckiego, Białystok 1984, ss. 227.
 79. Rec.: Ozorowski E., 4 (1986) s. 233-235.
 80. Kułakowski K., Katedra teologii moralnej w Uniwersytecie Wileńskim w latach 1803-1832, 3 (1985) s. 41-64.
 81. Kułakowski K., Nauczanie teologii w Oddziale Nauk Moralnych i Politycznych Uniwersytetu Wileńskiego 1803-1832, 4 (1986) s. 51-77.
 82. Oleksy C., Homiletyczno-kaznodziejski dorobek ks. bp Czesława Falkowskiego, 1 (1983) s. 117-160.
 83. Ozorowski E., Dzieje chrystologii, 1 (1983) s. 25-62.
 84. Ozorowski E., Dzieje teologii w starożytności, 2 (1984) s. 87-103.
 85. Ozorowski E., Nauka Andrzeja Frycza Modrzewskiego o Eucharystii, 4 (1986) s. 31-49.
 86. Ozorowski E., Wschód chrześcijański na Soborze Trydenckim, 8 (1990) s. 169-180.
 87. Sołowianuk J., Wystawienie Najświętszego Sakramentu i nabożeństwa eucharystyczne w Diecezji Augustowskiej czyli Sejneńskiej w XIX wieku, 9 (1991) s. 163-202.
 88. Szlachowski E., Znajomość św. Wawrzyńca z Brindisi w Polsce, 3 (1985) s. 121-151.

f) Dogmatyka

- Ratzinger J., Eschatologia — śmierć i życie wieczne, przekł. M. Węclawski, Poznań 1985, ss. 272.
 89. Rec.: Grajewski J., 4 (1986) s. 232-233.
 Lohfink G., Wie hat Jesus Gemeinde gewollt? Zur gesellschaftlichen Dimension des christlichen Glaubens, Freiburg im Breisgau 1982, ss. 223.
 90. Rec.: Olszewski M., 3 (1985) s. 274-277.
 91. Ozorowski E., Sakramentologia ogólna, 3 (1985) s. 267-274.
 92. Ozorowski E., Mariologia w ekumenicznym dialogu, 7 (1989) s. 263-265.
 93. Ozorowski E., Mariologia stara i nowa, 8 (1990) s. 313-317.
 94. Paprocki T., Nowa książka o Kościele, 4 (1986) s. 225-229.
 95. Romanowski K., Antropologia eucharystyczna w przemówieniach Jana Pawła II podczas Jego trzeciej pielgrzymki do Polski, 9 (1991) s. 47-96.

g) Teologia moralna

96. Kułakowski K., Odnowa teologii moralnej w polskich publikacjach posoborowych, 1 (1983) s. 63-76.
 97. Kułakowski K., Próby nowego spojrzenia na teologiczne rozróżnienie grzechów, 2 (1984) s. 25-40.

98. Sikora J., Sprawy ostateczne w młodej poezji polskiej, 9 (1991) s. 327-362.
 99. Zabielski J., Normatywny charakter chrześcijańskiego miłosierdzia w ujęciu Jana Pawła II, 8 (1990) s. 103-119.
 100. Zabielski J., Miłosierdzie chrześcijańskie współcześnie odczytane, 9 (1991) s. 97-119.
 Nagórny J. K., Teologiczna interpretacja moralności Nowego Przymierza, Lublin 1989, ss. 511.
 101. Rec.: Zabielski J., 9 (1991) s. 380-382.
 Góralczyk P., Możliwość uwzględnienia założeń systemowych etyki Dietrycha von Hildebranda w teologii moralnej, Poznań 1989, ss. 250.
 102. Rec.: Zabielski J., 9 (1991) s. 382-385.

h) Teologia pastoralna

- Dembowski B., Z ambony i nie z ambony, ATK, Warszawa 1983, s. 304.
 103. Rec.: Dołęga J. M., 1 (1983) s. 333-334.
 104. Woronowski F., Zagadnienie służby parafii w działalności misyjnej Kościoła powszechnego, 1 (1983) s. 77-115.
 105. Woronowski F., Zagadnienie czynnego miłosierdzia chrześcijańskiego we współczesnej rzeczywistości cywilizacyjnej, 2 (1984) s. 41-85.
 106. Woronowski F., Właściwe ustawienie pasterskiej działalności Kościoła — przynaglająca potrzeba współczesności, 3 (1985) s. 83-120.
 107. Woronowski F., Zagadnienie angażowania kobiet w posłanniczą działalność, 4 (1986) s. 91-120.
 108. Woronowski F., Zagadnienie chrześcijańskiego uspołecznienia współczesnego człowieka, 7 (1989) s. 19-50.
 Caritas '87, Jahrbuch des Deutschen Caritasverbandes, Freiburg 1986, s. 384.
 109. Rec.: Woronowski F., 7 (1989) s. 268.
 110. Woronowski F., Modlitwa jako element duszpasterstwa, 8 (1990) s. 121-168.
 111. Woronowski F., Współczesna pedagogika duszpastersko-apostolska, 9 (1991) s. 121-162.

i) Liturgia

112. Boszko A., Funkcja słowa w „odnowionym obrzędzie chrztu dzieci”, 1 (1983) s. 161-193.
 113. Olszewski M., „Adwent” w liturgicznej tradycji Kościoła Prawosławnego, 4 (1986) s. 79-90.

j) Historia Kościoła

114. Banaszak M., Reformacja i reforma katolicka w Diecezji Wileńskiej (1527-1591), 5-6 (1987-1988) s. 293-322.
 115. Borowski E., Działalność księży pijarów w Drohiczynie n. Bugiem w l. 1774-1845, 1 (1983) s. 239-282.
 116. Borowski E., Działalność Towarzystwa Jezusowego w Drohiczynie n. Bugiem, 2 (1984) s. 157-185.
 117. Borowski E., Działalność Zgromadzenia Misji w Siemiatyczach 1719-1832, 3 (1985) s. 171-216.
 118. Borowski E., Sanktuarium Matki Bożej w Ostrożanach, 4 (1986) s. 165-199.
 119. Borowski E., Działalność Panien Benedyktynek w Drohiczynie n. Bugiem 7 (1989) s. 83-135.
 120. Bubiń S., Książd Witold Czeczott 1846-1929 (Zarys biograficzny), 3 (1985) s. 245-261.
 121. Jemielity W., Porządek nabożeństw niedzielnych w diecezji wigierskiej i augustowskiej czyli sejneńskiej, 1 (1983) s. 221-237.
 122. Jemielity W., Krzyże przydrożne w guberni łomżyńskiej w latach 1867-1914, 7 (1989) s. 73-81.
 123. Jemielity W., Religia w szkołach powszechnych na terenie diecezji łomżyńskiej w latach 1925-1939, 8 (1990) s. 181-204.

124. Jemielity W., Szkoły elementarne w powiecie ostrołęckim 1795-1866, 9 (1991) s. 203-221.
125. Jurkowski R., Edward Ropp jako biskup wileński 1903-1907, 8 (1990) s. 205-280.
126. Kariski K., Senior polskich ekumenistów, 8 (1990) s. 45-47.
127. Kraheil T., Jubileusz 400-lecia Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku, 1 (1983) s. 317-326.
128. Kraheil T., Zarządzanie Archidiecezją Wileńską w czasie II wojny światowej, 4 (1986) s. 121-131.
129. Kraheil T., Zarys dziejów Archidiecezji Wileńskiej, 5-6 (1987-1988) s. 7-72.
130. Kulakowski K., Ustawy dotyczące szkolnictwa w Rosji na przełomie XVIII i XIX w., 7 (1989) s. 51-71.
131. Kumor B., Początki Metropolii Wileńskiej, 5-6 (1987-1988) s. 73-97.
132. Łoniewski J., Ksiądz dr hab. Władysław Hładowski, 8 (1990) s. 7-13.
133. Mandziuk J., Zakony w Archidiecezji Wileńskiej, 5-6 (1987-1988) s. 161-200.
134. Miziołek W., Człowiek nauki i mąż Kościoła, 8 (1990) s. 40-43.
135. Nieciecki J., Antoni Herliczka malarz białostocki z XVII w., 2 (1984) s. 296-306.
Acta Nuntiaturae Polonae, t. 1, oprac. H. D. Wojtyzka, Romae 1990, ss. 477.
136. Rec.: Nitkiewicz K., 9 (1991) s. 385-386.
137. Olszewski M., Augustyna Mirysa zapiski na książkach, 8 (1990) s. 281-290.
138. Dołęga J. M., Z podstawowych zagadnień języka, 8 (1990) s. 291-308.
139. Piechnik L., Seminarium Duchowne w Archidiecezji Wileńskiej do 1939 r., 5-6 (1987-1988) s. 201-231.
140. Stępień J., Rektor Seminarium w Drohiczynie, 8 (1990) s. 43-45.
141. Stopniak F., Archidiecezja Wileńska w czasie II wojny światowej, 5-6 (1987-1988) s. 323-361.
142. Twardosz E., Życie i pisma służebnicy Bożej Anieli Salawy, 2 (1984) s. 187-218.
143. Twardosz E., Życie wewnętrzne służebnicy Bożej Anieli Salawy, 3 (1985) s. 153-169.
144. Wyczański E. H., Cerkiew Wschodnia na terytorium Archidiecezji Wileńskiej, 5-6 (1987-1988) s. 233-292.
145. Wyczański H. E., O niektórych dziełach ks. prof. Bolesława Kumora, 7 (1989) s. 248-251.
146. Wyczański H. E., O dysertacji doktorskiej ks. Józefa Krętosza, 7 (1989) s. 251-263.

k) P r a w o   k a n o n i c z n e

147. Łupiański S., Tytuły spraw o nieważności małżeństwa rozpatrywanych w sądzie kościelnym w Łomży w latach 1919-1939, 9 (1991) s. 293-304.

INDEKS AUTORÓW

Banaszak M., 114
 Bartnik C., 58
 Borowski E., 20, 115-119
 Boszko A., 112
 Bubień S., 120
 Dołęga J. M., 4-11, 21-22, 34-47,
 51, 103, 138
 Gagacki A., 12
 Gładczuk C., 48-50
 Grajewski J., 63-65, 89
 Harasim J., 66-67
 Hładowski W., 59

Hołodok S., 76-77
 Jemielity W., 78, 121-124
 Jędruszek W., 1
 Jurkowski R., 125
 Nieznański E., 55
 Nitkiewicz K., 136
 Oleksy C., 14-15, 56, 82
 Olszewski M., 29, 73, 90, 113, 137
 Olów A. J., 68-71
 Ozorowski E., 3, 16, 30, 74-75, 79, 83-86,
 91-93
 Paprocki T., 17-19, 94

- Piechnik L., 139
 Romanowski K., 95
 Rusecki M., 62
 Karski K., 126
 Kisiel E., 2
 Krahel T., 24, 25, 26, 127-129
 Krajewska M., 27
 Kraśnicki J., 28
 Kulakowski K., 80-81, 96-97, 130
 Kumor B., 131
 Lubański M., 52
 Loniewski J., 53-54, 132
 Łupiński S., 147
 Mandziuk J., 133
 Mikłaszewski J. [G. de Vilna], 23
 Miziołek W., 134
 Napiórkowski C., 60
 Nieciecki J., 13, 135
 Niewiński K., 61
 Sikora J., 98
 Solowianiuk J., 87
 Stępień J., 140
 Stopniak F., 141
 Szelachowski E., 88
 Tomkiewicz A., 57
 Twardosz E., 142-143
 Walentowicz C., 72
 Woronowski F., 32, 104-111
 Wyczawski E., 144-146
 Zabielski J., 99-102
 Ziółkowski A., 33

ZEHN JAHRE DER JAHRESZEITSCHRIFT „STUDIA TEOLOGICZNE“

Zusammenfassung

„Studia Teologiczne“ begehen das Jubiläum der zehn Jahre ihres Bestehens. Aus diesem Grund gibt der Chefredakteur, Bischof Professor Edward Ozorowski, eine kurze Geschichte mit der Inhaltsbibliographie. „Studia“ sind eine wissenschaftliche Jahreszeitschrift, in der werden Arbeiten der Dozenten der Priesterseminare in Białystok, Drohiczyn und Łomża veröffentlicht. Das Ziel liegt im Anregen der wissenschaftlichen Forschungen in diesem Region sowie im Darstellen der geführten wissenschaftlichen Arbeiten.